

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 8 juni 2020 16:01
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: adviesaanvraag omt en oplegger 1,5 meter in vo/mbo/ho
Bijlagen: Nota ter info 1,5 meter afstand in vo, mbo, ho.docx; 20200609_brief adviesaanvraag OMT scenario's volgend schooljaar.docx

Ha [REDACTED]

Bijgaand de laatste versie van de adviesaanvraag OMT en de gevraagde oplegger over de 1,5 meter in vo/mbo/ho. Alles voor de dagstart morgen.

In de adviesaanvraag is inhoudelijk op basis van de discussie vanochtend de vraag toegevoegd vanaf welke leeftijd het verantwoord is om de 1,5 meter los te laten, en de vraag of het nodig is dat leerlingen (als de 1,5 m losgelaten kan worden) in de aula en op het plein etc. grotere groepen mijden.

Groeten,

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

TEAM MAATSCHAPPELIJKE VRAAGSTUKKEN

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap | Directie Voortgezet Onderwijs

Rijnstraat 50, 2515 XP Den Haag | Postbus 16375, 2500 BJ Den Haag | IPC 2650

T [REDACTED] | E [REDACTED]@minocw.nl

TER INFORMATIE

Aan: MBVOM, MOCW

Voortgezet Onderwijs
Van

[Redacted]

T

[Redacted]

Datum

08 juni 2020

Referentie
Bijlagen
Kopie voor
Reeds afgestemd met

HOenS, MBO

Aantal pagina's

1

nota

 Loslaten van 1,5 meter afstand tussen
leerlingen/studenten VO versus MBO/HO

Doel

In de dagstart van 8 juni de vraag opgeworpen waarom er in het vo wel gevraagd wordt om het loslaten van 1,5 meter afstand tussen leerlingen, maar in het mbo en ho niet. Deze nota geeft de redeneerlijn daarvoor weer.

Toelichting

- In alle onderwijssectoren behalve het primair onderwijs (inclusief het speciaal (basis)onderwijs) moeten leerlingen en studenten op dit moment onderling 1,5 meter afstand houden, en ook ten opzichte van onderwijspersoneel.
- Voor het vo vragen we het OMT of het verantwoord is die eis los te laten. Onderzoeksresultaten wijzen erop dat kinderen en jongeren tot 20 jaar minder besmettelijk zijn. De grens ligt bij verschillende onderzoeken wel steeds wat anders (t/m 16 jaar; t/m 18 jaar; t/m 20 jaar). Hoe jonger hoe minder besmettelijk. Daarom stellen we ook de vraag tot welke leeftijd het verantwoord is de 1,5 meter los te laten. Dat heeft mogelijk ook consequenties voor mbo en ho.
- Ook als het voor jongeren boven de 16 jaar verantwoord zou zijn om 1,5 meter los te laten, is het de insteek om dat vooralsnog niet te doen in het mbo en ho. Daar zijn de volgende redenen voor:
  - Studenten in het mbo en het ho komen uit een veel groter gebied en de instellingen hebben een meer boven-regionalere functie dan middelbare scholen. Daarmee is het risico bij een eventuele uitbraak veel groter.
  - Studenten in het mbo en ho zijn (gemiddeld) ouder dan leerlingen in het vo, en daarmee is het besmettingsrisico groter.
  - In het mbo en zeker in het ho zijn de groepen studenten vaak groter dan in het vo en zijn kantines en andere voorzieningen vaak ook op grotere groepen ingericht
  - Studenten in het mbo en zeker in het ho maken meer gebruik van het OV dan VO-studenten. Als de 1,5 m wordt losgelaten ontstaat er meer ruimte op de instellingen, maar is het zeer de vraag of de OV-capaciteit in die grotere studentenaantallen voorziet.

**Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap**

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Outbreak Management Team

Voortgezet Onderwijs
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rjksoverheid.nl

Onze referentie
[REDACTED]

Datum

Betreft Adviesaanvraag scenario's verdere opening scholen

Geachte leden van het Outbreak Management Team,

Middels deze brief vragen wij advies over scenario's voor het verder openen van scholen.

In het vervolg geven we een beschrijving van de scenario's per sector aangevuld met de concrete vragen die we aan u willen stellen. Achtereenvolgens vindt u een 'routekaart', de scenario's en de specifieke vragen aan het OMT betreffende het voortgezet onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs (1) en betreffende het primair onderwijs en het speciaal (basis)onderwijs (2).

Onder het kopje 'Routekaart' worden per sector de volgende vragen beantwoord.

1. Sinds wanneer is de sector gesloten en wat welke afweging is toen gemaakt (houdbare zorg, kwetsbare personen, zicht op verspreiding virus, maatschappelijke impact, economische impact)?
2. Welke versoepeling heeft tot nu toe plaats gevonden vanaf wanneer en welke afwegingen hebben hierin een rol gespeeld (OMT-adviezen, impact op vervoerscapaciteit, gebruik publieke ruimte en handhaafbaarheid, maatschappelijke en economische impact)?
3. Wat is de impact van de (versoepelde) maatregelen op het onderwijs tot nu toe (kwaliteit, toegankelijkheid). En wat wordt gedaan om negatieve effecten te beperken?
4. Welke scenario's zijn vanaf half augustus mogelijk rekening houdend met onzekerheid over de ontwikkeling van het virus (kan nagenoeg verdwenen zijn, gelijk aan de huidige situatie of we krijgen te maken met een tweede golf) en de capaciteit van het openbaar vervoer?
5. Welk scenario heeft de voorkeur en wat is ervoor nodig om dit waarschijnlijker te maken (bijvoorbeeld los laten van de 1,5 meter voor leerlingen, verruiming schooltijden, afspraken vervoerders,

adviezen van het OMT of anderen op onderdelen, IT-voorzieningen, ingenieuze lesroosters etc.)?

6. Welk besluit willen we op 24 juni nemen over de verdere opening van het VO, MBO, HO?

Onze referentie

Wij zien uw antwoorden op de gestelde vragen graag tegemoet.

1. Voortgezet onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs

Routekaart

1. Het voortgezet onderwijs (inclusief het voortgezet speciaal onderwijs) is sinds 15 maart gesloten. Voor examens en noodopvang zijn scholen nog wel geopend gebleven. Het besluit tot sluiting is met name genomen op basis van de vrees onder onderwijspersoneel dat er gezondheidsrisico's op zouden treden. Het OMT had er niet toe geadviseerd.
2. Sinds 2 juni zijn scholen weer geopend, met inachtneming van 1,5 meter afstand. Dat betekent in de praktijk dat ongeveer een kwart tot een derde van de leerlingen tegelijkertijd op school aanwezig kan zijn. Bij de heropening is het uitgangspunt het maatschappelijke belang geweest (inclusief het sociale en onderwijskundige aspect). Daarnaast speelde de economische impact omdat werkende ouders daardoor meer gelegenheid krijgen om hun werk te doen. Het OMT-advies is daarbij leidend geweest. Omdat van leerlingen werd gevraagd het OV te mijden, is de reguliere OV-capaciteit geen overweging geweest, wel de afspraken die met regionale vervoerders zijn gemaakt voor maatwerkvervoer. Het voortgezet speciaal onderwijs is sinds 2 juni weer geheel open voor zover dat mogelijk is met 1,5 meter afstand.
3. Het onderwijs heeft zeer plotseling een omschakeling moeten maken naar afstandsonderwijs. Dat is een grote uitdaging, die vaak heel goed is opgepakt, maar soms ook niet. Sowieso is afstandsonderwijs in vergelijking met fysiek onderwijs voor de meeste leerlingen niet optimaal. Het sociale aspect ontbreekt in grote mate en de kwaliteit van afstandsonderwijs is in vele gevallen lager dan van fysiek onderwijs. Voor sommige delen van het onderwijs is afstandsonderwijs niet eens mogelijk (veel beroepsgerichte vakken). Door al deze zaken zijn achterstanden ontstaan. Daarnaast zijn er grote zorgen over kansengelijkheid. Dezelfde zaken spelen ook na de gedeeltelijke heropening, maar in iets mindere mate. Scholen worden ondersteund bij het vormgeven van hun afstandsonderwijs (www.lesopafstand.nl / www.weeropschool.nl). Daarnaast is middels het steunpakket €244 mln. beschikbaar gekomen voor het opzetten van inhaal- en ondersteuningsprogramma's door scholen voor leerlingen die deze achterstanden hebben opgelopen.
4. Voor de mogelijke scenario's: zie hieronder.
5. Scenario 1 heeft sterk de voorkeur. Daarvoor is nodig dat het OMT adviseert dat de 1,5 meter tussen leerlingen en tussen leerlingen en onderwijspersoneel losgelaten kan worden. Daarnaast moet de OV-capaciteit voldoende zijn, of er moeten goede afspraken gemaakt kunnen worden tussen scholen en vervoerders (en voor de kosten van dat vervoer). Spreiden van de aankomsttijden kan daarbij helpen. Eventueel kan scenario 1 ook gekozen worden als er tussen leerlingen en onderwijspersoneel wel 1,5 meter afstand bewaard moet worden (maar tussen leerlingen onderling niet).

6. Het besluit dat we willen nemen is volledige opening waarbij de 1,5 meter tussen leerlingen en tussen leerlingen en onderwijspersoneel losgelaten kan worden op school en in het leerlingenvervoer.

Onze referentie

Scenario's voortgezet onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs

1. Volledige openstelling vanaf begin van het schooljaar, waarbij 1,5 meter afstand tussen leerlingen onderling en tussen leerlingen en onderwijspersoneel niet nodig is, zowel in het voortgezet onderwijs als in het voortgezet speciaal onderwijs. De besmettelijkheid van kinderen tussen 12 en 18 is op basis van de beschikbare gegevens minder dan van volwassenen. Bij het buitensporten hoeven leerlingen onderling al niet meer 1,5 meter afstand te houden. De overige hygiënemaatregelen blijven wel gehandhaafd, en er wordt snel opgetreden als er zich besmettingen voordoen. Eventueel kan dit scenario 1 ook als er tussen leerlingen en onderwijspersoneel wel 1,5 meter afstand bewaard moet worden (maar tussen leerlingen onderling niet).
2. Als volledige openstelling nog niet kan, omdat de 1,5 meter tussen leerlingen toch gehandhaafd moet blijven, is voor het voortgezet onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs een tussenscenario mogelijk. Daarin mogen leerlingen in vaste koppels of kleine groepjes wel dichter bij elkaar komen dan 1,5 meter. Dit lijkt daarin op het model dat ook in de horeca wordt gehanteerd. Na de herfstvakantie kan dan gekeken worden of volledige openstelling mogelijk is (scenario 1).
3. Als ook het tussenscenario niet mogelijk is (wat echter niet waarschijnlijk is gezien de verdere versoepelingen), is het handhaven van de huidige situatie de enige optie. Na de herfstvakantie kan dan gekeken worden of volledige openstelling mogelijk is (scenario 1). Op dat moment overstappen op scenario 2 is ongewenst omdat scholen dan opnieuw een heel nieuw rooster moeten opstellen. Er kan beter gewacht worden tot volledige openstelling kan. Mocht dat veel langer duren, is te overwegen om toch nog via scenario 2 te gaan (na de kerstvakantie).

Belangrijke overwegingen

- Bij minder dan volledige opening lijden leerlingen nog meer en langer onder het gebrek aan sociale contacten en blijft de kwaliteit van het onderwijs onder de maat.
- Bij minder dan volledige opening gaat er volgend schooljaar nog meer dan er nu al het geval is druk komen op het rondkrijgen van het curriculum en op de examens.
- Bij voorkeur vindt er tussen september en de kerstvakantie geen wijziging meer plaats in de openstelling, tenzij het gaat om volledige openstelling (dus niet: vanaf september huidige situatie, na de herfstvakantie horecamodel en na de kerst volledige opening). Dat zorgt voor te veel druk om opnieuw aangepaste roosters te maken en het onderwijs weer te organiseren.
- Belasting openbaar vervoer moet goed in kaart worden gebracht, vooral in samenhang met andere versoepelingen.
- Als er minder dan volledig fysiek onderwijs kan worden geboden, zal de nadruk in het fysieke onderwijs moeten liggen op de onderdelen die niet of moeilijk op afstand onderwezen kunnen worden (beroepsgerichte vakken, loopbaanoriëntatie en –begeleiding, praktijkvakken etc.).

Vragen aan het OMT

Onze referentie

- Is het gegeven de beschikbare data verantwoord de 1,5 meter tussen leerlingen in het vo en het vso onderling los te laten? Tot aan welke leeftijd is het verantwoord die afstand los te laten?
- Als de 1,5 meter afstand tussen leerlingen losgelaten kan worden, is het nodig om drukte met groepen groter dan de klas te vermijden (in de aula, op het plein)?
- Is het gegeven de beschikbare data verantwoord de 1,5 meter tussen leerlingen en onderwijspersoneel in het vo en het vso los te laten?
- Is het gegeven de beschikbare data verantwoord de 1,5 meter tussen leerlingen onderling en tussen leerling en chauffeur los te laten in het leerlingenvervoer?
- Is het gegeven de beschikbare data verantwoord om de 1,5 meter afstand tussen 12-18-jarigen los te laten in het vervoer naar scholen toe?
- Is het verantwoord om het voortgezet onderwijs vanaf het begin van het nieuwe schooljaar weer volledig te openen?
- Als het nu nog niet duidelijk is, wanneer wordt duidelijk of in het vo en het vso de 1,5 meter kan worden losgelaten tussen leerlingen onderling en tussen leerlingen en onderwijspersoneel?

2. Primair onderwijs en speciaal (basis)onderwijs

Routekaart

1. Het primair onderwijs (inclusief het speciaal (basis)onderwijs) is sinds 15 maart gesloten. Voor noodopvang zijn scholen nog wel geopend gebleven. Het besluit tot sluiting is met name genomen op basis van de vrees onder onderwijspersoneel dat er gezondheidsrisico's op zouden treden. Het OMT had er niet toe geadviseerd.
2. Sinds 11 mei zijn scholen weer geopend voor 50%, waarbij leerlingen onderling geen 1,5 meter afstand hoeven te houden. Tussen leerlingen en leraren moet dat wel, wat een onduidelijke situatie schept. Bij de heropening is het uitgangspunt het maatschappelijke belang geweest (inclusief het sociale en onderwijskundige aspect), samen met de economische impact omdat werkende ouders daardoor meer gelegenheid krijgen om hun werk te doen. Het OMT-advies is daarbij leidend geweest. Het speciaal (basis)onderwijs is sinds 11 mei weer geheel open.
3. Het onderwijs heeft zeer plotseling een omschakeling moeten maken naar afstandsonderwijs. Dat is een grote uitdaging, die vaak heel goed is opgepakt, maar soms ook niet. Sowieso is afstandsonderwijs in vergelijking met fysiek onderwijs voor de meeste leerlingen niet optimaal. Het sociale aspect ontbreekt in grote mate en de kwaliteit van afstandsonderwijs is in vele gevallen lager dan van fysiek onderwijs. Door al deze zaken zijn achterstanden ontstaan. Daarnaast zijn er grote zorgen over kansengelijkheid. Dezelfde zaken blijven spelen bij de 50%-openstelling, maar in mindere mate. Scholen worden ondersteund bij het vormgeven van hun afstandsonderwijs (www.lesopafstand.nl / www.weeropschool.nl). Daarnaast is middels het steunpakket €244 mln. beschikbaar gekomen voor het opzetten van inhaal- en ondersteuningsprogramma's door scholen voor leerlingen die deze achterstanden hebben opgelopen.

4. Voor de mogelijke scenario's: zie hieronder.
5. Scenario 1 heeft sterk de voorkeur. Daarvoor is nodig dat het OMT adviseert dat de 1,5 meter tussen leerlingen en onderwijspersoneel en de cohortaanpak losgelaten kan worden.
6. Het besluit dat we willen nemen is volledige opening waarbij de 1,5 meter tussen leerlingen en onderwijspersoneel en de cohortaanpak losgelaten kunnen worden op school en in het leerlingenvervoer.

Onze referentie

Scenario's primair onderwijs en speciaal (basis)onderwijs76

1. Voortzetten van de volledige openstelling, waarbij de 1,5 meter afstand tussen leerlingen en leraren en de cohortaanpak losgelaten kunnen worden. Daarbij gaan we ervan uit dat buitenschoolse activiteiten ook weer mogelijk zijn onder de richtlijnen van het RIVM voor samenkomsten (tot 1 juli maximaal 30 personen, daarna mogelijk maximaal 100 personen).
2. Voortzetten van de volledige openstelling, waarbij de eis wordt vastgehouden om zoveel mogelijk 1,5 meter afstand te bewaren tussen leerlingen en leraren, en waarbij ook de cohortaanpak in stand blijft. Daarbij gaan we ervan uit dat buitenschoolse activiteiten ook weer mogelijk zijn onder de richtlijnen van het RIVM voor samenkomsten (tot 1 juli maximaal 30 personen, daarna mogelijk maximaal 100 personen).

Vragen aan het OMT

- Is het verantwoord om vanaf het begin van het nieuwe schooljaar de 1,5 meter tussen leraren en leerlingen in het po en s(b)o volledig los te laten?
- Is het verantwoord om vanaf het begin van het nieuwe schooljaar de cohortaanpak in het po en s(b)o los te laten?
- Is het verantwoord om vanaf het begin van het nieuwe schooljaar ouders in het po en s(b)o weer toe te laten binnen de school (met inachtneming van de dan geldende RIVM-voorschriften)?

Wij zien uit naar uw reactie, waarvoor alvast veel dank.

Hoogachtend,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Ingrid van Engelshoven

de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,

Arie Slob